

STATLIG BOSTØTTE I STORBYEN

Boligprisene i Oslo er de høyeste i landet og har de siste årene økt mer enn i landet for øvrig, både for de som leier og de som eier. Dette gjør det vanskeligere for de med lavest inntekt å etablere og opprettholde gode boforhold i Oslo. Husbankens bostøtteordning er ment å justere for dette, men holder den tritt med boligutgiftene i et pressområde som Oslo?

| Av Anders Bohlin Borgersen, Velferdsetaten

Oslo har de senere årene opplevd en betydelig befolkningsvekst og boligprisene i Oslo har økt kraftig, både for kjøp og leie. Boligprisstatistikk viser at prisene i Oslo er de høyeste i landet og også at de de siste årene har økt betydelig mer enn landsgjennomsnittet. Eiendomsverdi publiserte i september 2018 «sykepleierindeksen»¹, som viser hva en nyutdannet sykepleier med gjennomsnittslønn har råd til å kjøpe i ulike kommuner. I Oslo tilsvarte dette kun 5 prosent av de annonserte boligene, og det var sammen med naboregionene den laveste andelen i landet. I tillegg viste sykepleierindeksen at andelen for Oslo var fallende på tross av historisk lave renter og høy lønnsvekst. I resten av landet var andelen økende.

Oslo er en mangfoldig by som både rommer de med høyest inntekt i Norge og de med lavest. For de med lavest inntekt er økningen i boligprisene spesielt problematiske. Det norske boligmarkedet er preget av lite reguleringer både når det gjelder salg og fastsettelse av leiepris. Det er ingen særskilte støtteordninger eller ekstra utbetalinger av trygd for personer som bor i områder med høye boligpriser. Det eneste unntaket er den statlige bostøtten fra Husbanken. Denne bostøtten er et av statens viktigste boligsosiale virkemidler for å forhindre utenforskap og dårlige boforhold for husstander

SAMMENDRAG

- Antall månedlige mottakere av bostøtte fra Husbanken falt fra 18 366 i 2011 til 16 329 i 2018.
- Realutbetalingene av bostøtte fra Husbanken falt med 90 millioner fra 2011 til 2018, i samme periode steg boligprisene kraftig.
- Årsaken til fallet i både mottakere og utbetalinger til husstander i Oslo skyldes i stor grad manglende justeringer i satsene til ordningen. Spesielt øvre boutgiftgrense har ikke hengt sammen med prisutviklingen, dette gjelder generelt for hele landet men spesielt for Oslo som har hatt den høyeste prisveksten. Dette er også tilfellet etter 2017 hvor øvre boutgift ble kpi-justert.
- Det blir færre og færre på varige ytelser, som alders- eller uførepensjon, som mottar bostøtte fra Husbanken i Oslo.
- Mottakerne av bostøtte i Oslo er i økende grad personer som ikke har noen tilknytning til folketrygden, men som enten har lav arbeidsinntekt og/eller er avhengig av sosialhjelp fra Oslo kommune.

¹ Lund, Anders (2018). Den norske sykepleierindeksen. Tidsskrift for boligforskning, 01/2018, s. 67-73. Hentet fra https://www.idunn.no/tidsskrift_for_boligforskning/2018/01/

med lave inntekter og høye boutgifter. Bostøtten tar, som den eneste av de statlige støtteordningene, med seg boutgiftene i beregningen av støttebeløpet. Det kan potensielt bidra til å forbedre bosituasjonen for husstander også i pressområder, og det er også noe av formålet til ordningen. Bostøtten er imidlertid fallende også på landsbasis, og senest i revidert nasjonalbudsjett for 2019 ble antall mottakere i ordningen nedjustert med 4 000 i gjennomsnitt.

Formålet med denne artikkelen er å se på utviklingen av den statlige bostøtten i Oslo fra 2011 til 2018, for på den måten å si noe om hvordan bostøtten treffer storbyproblematikken som innbyggerne i Oslo møter i boligmarkedet.

Særlig er det relevant å se nærmere på hvilke utslag uførereformen i 2015 fikk på den statlige bostøtten. Gjennom uførereformen ble de uføres inntekt tilpasset inntekten til lønsmottakere, det vil si at bruttoinntekten økte slik at de ble skattlagt på lik linje med lønsmottakere. Dette påvirket ikke nettoinntekten men det påvirket bostøtten da denne baserer seg på bruttoinntekt. Uføre som allerede fikk bostøtte i desember 2014 er omfattet av en overgangsordning, men de uføre som ikke fikk støtte denne måneden og de som har blitt uføre etter 1. januar 2015, har ingen slik overgangsordning.

I tillegg vil vi se nærmere på utslaget av endringer i inntektsgrunnlaget som bostøtten blir beregnet ut fra. Fra tidligere å ha basert utmålingen på siste tilgjengelige inntekt, ble utmålingen fra og med 1. januar 2017 basert på siste måneds inntekt fra

«a-ordningen²». Dette ble gjort for å gjøre ordningen mer «rettferdig» og for å hindre etterbetalinger, men det medførte også at bostøtten ble mer varierende og at det ble færre mottakere per måned.

Oslo kommune har også egne kommunale bostøtteordninger, men de beskrives ikke i denne artikkelen. De kommunale bostøtteordningene i Oslo fungerer som et supplement til den statlige bostøtten og til dels til den kommunale sosialhjelpen, og de retter seg først og fremst mot beboere i de kommunale boligene og/eller personer på varige minsteytelser fra folketrygden (uføre og alderspensjonister)

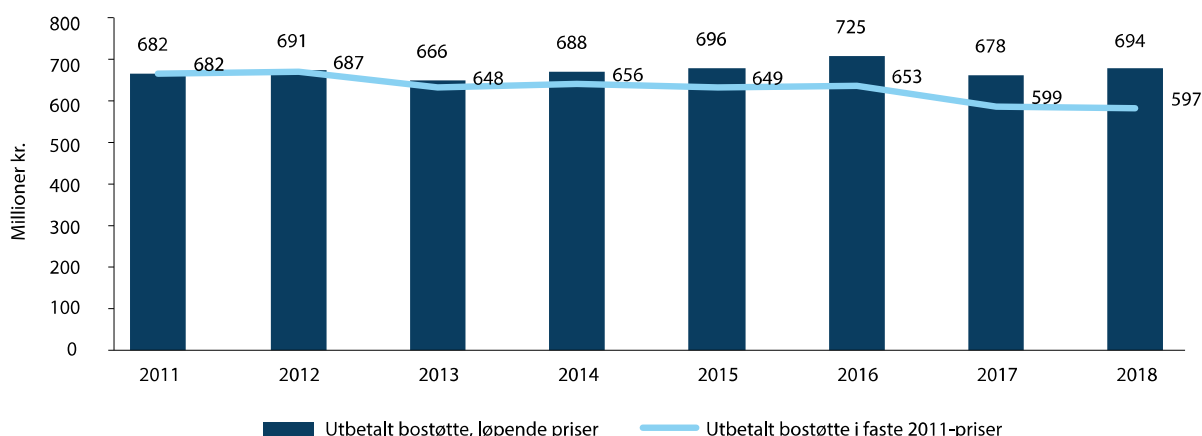
I første del av artikkelen beskrives utviklingen i bostøtteordningen i Oslo, både i utbetalt beløp, antall mottakere og etter kjennetegn ved mottakerne. I andre del av artikkelen forklares utviklingen mer inngående.

Nedgang i antall månedlige mottakere av bostøtte

Figur 1 viser årlig utbetalt bostøtte til husstander i Oslo i perioden 2011–2018 i nominell verdi. De årlige utbetalingene i alle de 8 siste årene har ligget rett under 700 millioner kroner, med unntak av 2016 hvor det ble utbetalt 724,9 millioner kroner. I faste 2011-priser har derimot Husbankens bostøtteutbetalinger til husstander i Oslo gått ned, fra 682,5 millioner i 2011, til 597,2 millioner i 2018. Oslos andel av de totale bostøtteutbetalingene i Norge har økt i perioden, men det skyldes en

² <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/arbeidsgiver/a-meldingen/om-a-ordningen/om-a-ordningen/>

Figur 1. Årlig utbetalt bostøtte fra Husbanken til mottakere i Oslo (mill. kroner). 2011–2018.

BOSTØTTE FRA HUSBANKEN, REGELVERK OG MÅLGRUPPE

Bostøtte er en rettighetsbasert støtteordning for husstander med lave inntekter og høye boutgifter. Alle som er bosatt i Norge kan søke bostøtte, den er uavhengig av type inntektssikring og om en leier eller eier. En kan få bostøtte om følgende krav er oppfylt:

- over 18 år og ikke i førstegangstjeneste eller under 18 år og har barn
- bor i egen bolig med
  - egen inngang
  - eget bad og toalett
  - kjøkkenløsning
  - mulighet for hvile
- inntekten og formuen er under øvre inntektsgrense:

Bostøtten utmåles etter følgende funksjon:

$$\text{Støtte} = 0,73 * (\text{Boutgift-Egenandel})$$

Egenandelen er en funksjon av inntekten og den er eksponentiell etter 190 000 kroner

Det blir også fastsatt en høyeste grense for godkjente boutgifter. Oslo har her noe høyere beløp enn landet for øvrig. Boutgifter over øvre boutgift blir ikke tatt med i utmålingen av støtte. Tabell 1 viser øvre boutgift per måned gjeldende fra 1. januar 2019 for Oslo.

Tabell 1. Øvre boutgiftsgrense per måned etter antall personer i husholdet og kommunegruppe*. Fra 1. januar 2019.

	1 person	2 personer	3 personer	4 personer	5 personer eller fler
Oslo	7 416	8 246	9 076	9 906	10 737
Gruppe 2*	6 809	7 640	8 470	9 300	10 130
Gruppe 3*	6 377	7 207	8 037	8 868	9 698
Gruppe 4*	5 512	6 342	7 172	8 002	8 833

Kilde: Husbanken

Tabell 2. Øvre inntektsgrense per måned etter antall personer i husholdet og kommunegruppe*. Fra 1. januar 2019.

	Antall personer i husholdet									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Oslo	19 937	22 629	25 535	28 488	31 482	33 731	35 979	38 228	40 477	42 725
Gruppe 2*	19 303	22 013	24 794	27 719	30 730	32 925	35 120	37 315	39 510	41 705
Gruppe 3*	18 797	21 525	24 282	27 214	30 195	32 352	34 509	36 665	38 822	40 979
Gruppe 4*	17 767	20 436	23 222	26 058	29 054	31 129	33 204	35 279	37 355	39 430

* Gruppe 2: Bergen, Trondheim, Tromsø, Stavanger og Bærum
 Gruppe 3: Kristiansand, Skedsmo, Frogn, Lørenskog, Oppegård, Asker, Nesodden, Sola og Sandnes
 Gruppe 4: Øvrige kommuner

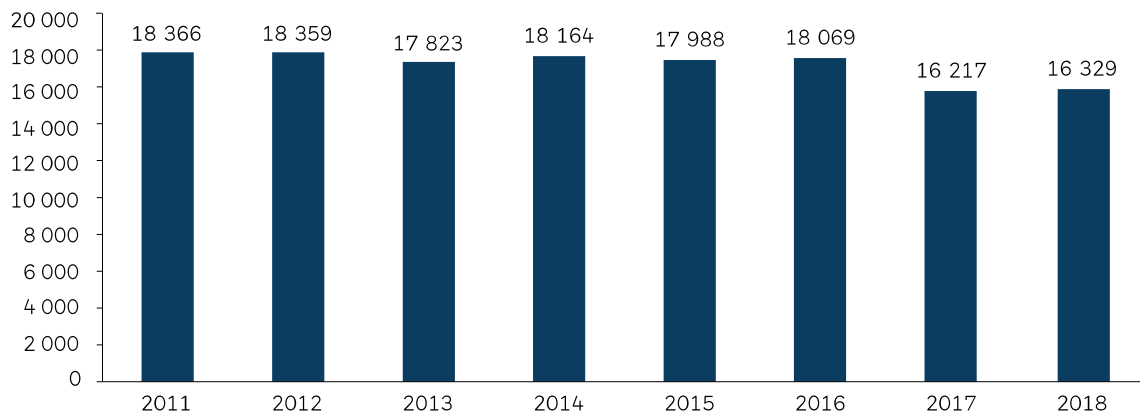
Kilde: Husbanken

Utfra de fastsatte øvre boutgiftene og de forskriftsfastsatte egenandelsberegningen¹ regnes det hvert år ut en øvre inntektsgrense i de ulike kommunegruppene og for de ulike husstandsstørrelsene.

Tabell 2 viser de ordinære inntektsgrensene. I tillegg er det egne inntektsgrenser for personer med ung ufør og personer som er omfattet av overgangsordningen for uføre².

1 <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-11-29-1283>

2 <https://husbanken.no/bostotte/inntektsgrenser/>

Figur 2. Gjennomsnittlig antall mottakere av bostøtte fra Husbanken per måned. Oslo. 2011–2018.

Kilde: Husbanken

reduksjon av de nominelle utbetalingene på landsbasis og ikke at det har blitt utbetalt mer i Oslo.

1. januar 2017³ endret Husbanken inntektsgrunnlaget som bostøtten ble beregnet utfra, fra siste tilgjengelig ligning til månedlig inntekt fra a-ordningen⁴. Fra å bli beregnet på grunnlag av en gjennomsnittsinntekt i løpet av året, ble den nå beregnet på grunnlag av månedlig inntekt. Den månedlige inntekten kan være mye mer varierende enn den årlige gjennomsnittsinntekten. Dette har medført større variasjon i antall mottakere og det har medført større usikkerhet for den enkelte bostøttehusstanden.

Innføringen av nytt inntektssystem medførte en nedgang i antall månedlige mottakere av bostøtte, fra i overkant av 18 000 mottakere i desember 2016, til i overkant av 15 000 mottakere i januar 2017, som var første måned med nytt inntektsgrunnlag. Selv om antall mottakere per måned økte noe etter dette, gikk gjennomsnittlig antall husstander som mottok bostøtte ned, fra 18 069 i 2016, til 16 217 mottakere i 2017. Det vil si at det i snitt var 10 prosent færre husstander som mottok bostøtte i Oslo hver måned. Dette betyr at bostøtten for mange husstander har blitt en mer flyktig stønad etter innføringen av nytt inntektsgrunnlag. Det er særlig husstander med liten og varierende arbeidsinntekt og de som går på arbeidsavklaringspenger (AAP) og dagpenger som har blitt rammet av dette. De på AAP og dagpenger fordi de har 14 dagers

utbetalinger, og to måneder i året faller dagene for utbetaling slik at de får tre utbetalinger i løpet av én måned, og dermed mister sin bostøtte. Husstander med uføre eller alderspensjon har stabile faste inntekter og blir ikke påvirket i samme grad.

Denne endringen har derimot ikke medført at det har blitt færre mottakere i året under ett. Antall mottakere som mottok bostøtte minst en måned i løpet av kalenderåret har vært relativt stabilt, rundt i underkant av 24 000 mottakere, i hele perioden.

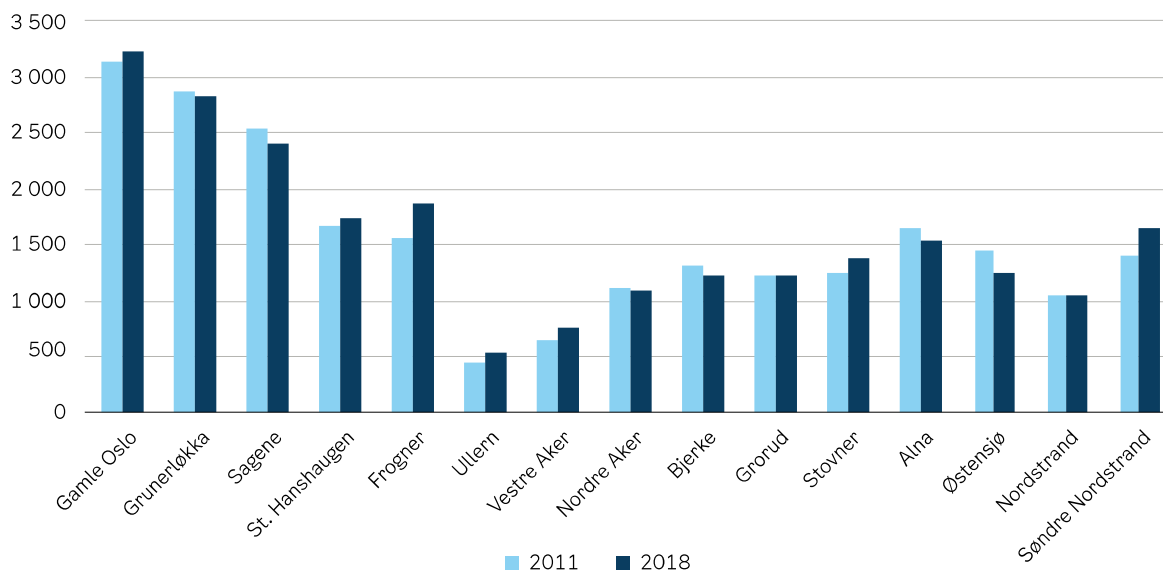
Forskjeller i bostøtte mellom bydeler

Tabell 3 viser gjennomsnittlig antall som mottok bostøtte i bydelene i 2016 og 2017. Den viser tydelig at innføringen av nytt inntektsgrunnlag, f.o.m. 1. januar 2017, førte til en nedgang i antall husstander som mottok bostøtte i nesten samtlige bydeler. Kun i Bydel Bjerke holdt nivået seg konstant mens i de øvrige bydelene var det en tydelig nedgang. I 2018 var gjennomsnittlig antall mottakere på tilnærmet samme nivå som i 2017, men 6 av 15 bydeler hadde lavere gjennomsnitt i 2018 enn i 2017.

Figur 3 viser antall husstander som mottok bostøtte minst én gang i løpet av 2016 og 2018. Den viser at antallet husstander som har mottatt støtte minst én gang i kalenderåret har vært relativt stabil i alle bydelene. Høyest vekst har det vært i bydelene Frogner og Bjerke hvor det var henholdsvis 115 og 190 flere mottakere i 2018 enn i 2016. Størst nedgang har det vært i bydelene Sagene og Alna med henholdsvis 115 og 91 færre mottakere i 2018 enn i 2016. Prosentvis har veksten vært høyest i bydelene Bjerke (18 prosent) og Ullern (15 prosent). Selv om ikke veksten var stor i de tre østlige sentrums-

³ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/mer-treffsikker-og-fleksibel-bostotte/id2525439/>

⁴ <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/arbeidsgiver/a-meldingen/om-a-ordningen/om-a-ordningen/>

Figur 3. Antall husstater med bostøtte fra Husbanken i løpet av året. 2011 og 2018.

Kilde: Husbanken

Tabell 3. Gjennomsnittlig antall mottakere av bostøtte fra Husbanken per måned, etter bydel.

	Snitt mottakere per måned		
	2016	2017	Endring
Gamle Oslo	2 537	2 319	-8,6 %
Grünerløkka	2 202	1 909	-13,3 %
Sagene	2 068	1 816	-12,2 %
St. Hanshaugen	1 213	1 072	-11,6 %
Frogner	1 312	1 198	-8,7 %
Ullern	329	319	-2,9 %
Vestre Aker	556	501	-10,0 %
Nordre Aker	733	660	-10,0 %
Bjerke	782	784	0,1 %
Grorud	967	871	-9,9 %
Stovner	1 106	967	-12,6 %
Alna	1 297	1 084	-16,4 %
Østernsjø	1 019	905	-11,2 %
Nordstrand	751	675	-10,2 %
Søndre Nordstrand	1 196	1 138	-4,9 %

Kilde: Husbanken

bydelene, Gamle Oslo, Grünerløkka og Sagene, er det disse tre bydelene som har flest mottakere av statlig bostøtte. Antall bostøttmottakere i disse tre bydelene utgjorde 2018 til sammen over en tredjedel (36 prosent) av alle byens husstater som mottok bostøtte. Tabell 4 viser at i bydelene Søndre Nordstrand, Gamle Oslo og Stovner mottok over

Tabell 4. Andel husstater som mottok bostøtte fra Husbanken minst én gang i løpet av året, etter bydel.

	2016	2018
Oslo i alt	7,1 %	7,0 %
Gamle Oslo	11,3 %	10,7 %
Grünerløkka	8,6 %	8,1 %
Sagene	10,0 %	9,2 %
St. Hanshaugen	7,3 %	7,4 %
Frogner	5,1 %	5,4 %
Ullern	3,1 %	3,5 %
Vestre Aker	3,6 %	3,6 %
Nordre Aker	4,3 %	4,6 %
Bjerke	7,3 %	8,4 %
Grorud	9,6 %	9,6 %
Stovner	10,6 %	10,3 %
Alna	7,4 %	6,9 %
Østernsjø	5,7 %	5,5 %
Nordstrand	4,6 %	4,6 %
Søndre Nordstrand	10,7 %	10,9 %

10 prosent av husstandene bostøtte minst én gang i løpet av 2018. Andelen har imidlertid sunket i Gamle Oslo og Stovner mens den har økt i Søndre Nordstrand. For Oslo som helhet mottok 7,0 prosent av husstandene bostøtte minst én gang i løpet av 2018. Tilsvarende andel for 2016 var 7,1 prosent.

Hvilken inntektskilde har bostøttemottakerene?

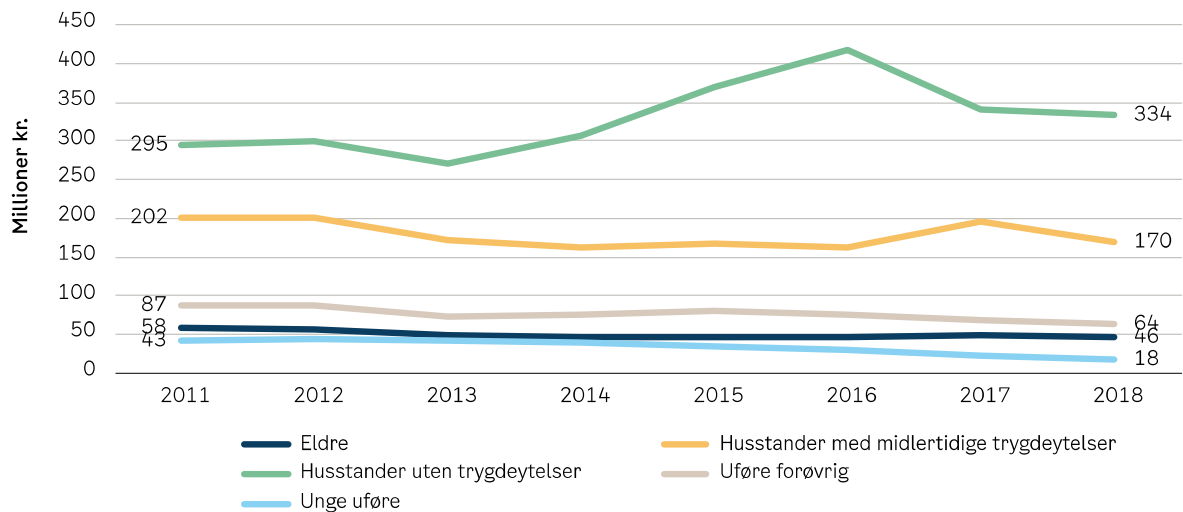
Husbanken kategoriserer mottakerne i følgende grupper basert på inntektskilde:

- Unge uføre
- Uføre for øvrig
- Eldre (alderspensionister)
- Husstander med midlertidige trygdeytelser (AAP, dagpenger, introduksjonsstønad, kvalifiseringsstønad m.m.)
- Husstander uten trygdeytelser (lønnsinntekt, sosialhjelp m.m.)

Inndelingen er opplistet i hierarkisk rekkefølge. Det vil si at om det mottas ulike inntektskilder i husstanden, så blir husstanden kategorisert etter den inntektstypen som er øverst i hierarkiet. En husstand som for eksempel mottar både AAP og uføretrygd, vil bli kategorisert som uføre.

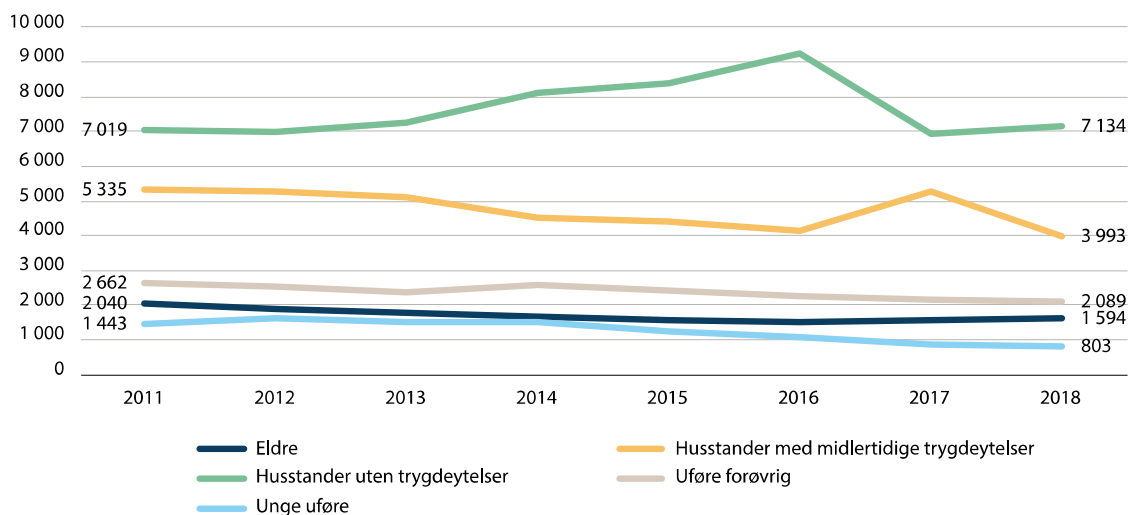
Figur 4 viser utviklingen i totalt utbetalt årlig bostøtte i Oslo etter inntektskilde. Den viser at det fra 2011 har vært en reduksjon i utbetalingene til alle grupper unntatt til de uten trygdeytelser. Særlig har nedgangen vært stor i utbetalingene til mottakere med ytelsen *unge uføre*, hvor utbetalt beløp til mottakere i Oslo har blitt halvert. For gruppen

Figur 4. Utbetalt årlig bostøtte fra Husbanken i Oslo etter mottakergruppe. 2011–2018.

Kilde: Husbanken

Figur 5. Antall mottakere av bostøtte fra Husbanken per desember hvert år, etter mottakergruppe. 2011–2018.

Kilde: Husbanken

uten trygdeytelser var det en årlig vekst i utbetalingene fra 2013 til 2016, men etter innføringen av nytt inntektssystem i 2017, har det vært en tydelig nedgang også for disse.⁵

Figur 5 viser utviklingen antall mottakere av statlig bostøtte i desember fra 2011 til 2018. Figur 5 viser det samme som figur 4, nemlig at den statlige bostøtten i Oslo i stadig mindre grad er en ytelse for husstander med varige trygdeytelser. Dette skjer samtidig som det i Oslo er en vekst i antallet uføre og andelen uføre som også mottar bostøtte har falt fra 15,3 i 2013 til 10,9 i 2018. Bostøtten har i økende grad blitt en stønad for personer som enten har lave lønnsinntekter, eller som mottar økonomisk sosialhjelp eller midlertidige trygdeytelser, eller en kombinasjon. Det er disse som nå utgjør den største gruppen av mottakere. Dette kan langt på vei forklares ved at inntektsgrensene for å motta bostøtte i Oslo er lavere enn minsteutbetalingen som uføre og unge uføre på minsteytelse får i utbetaling. De aller fleste uføre som mottar bostøtte er uføre med overgangsordning. Dette vil bli ytterligere drøftet senere i artikkelen.

Stadig flere bostøttemottakere leier bolig

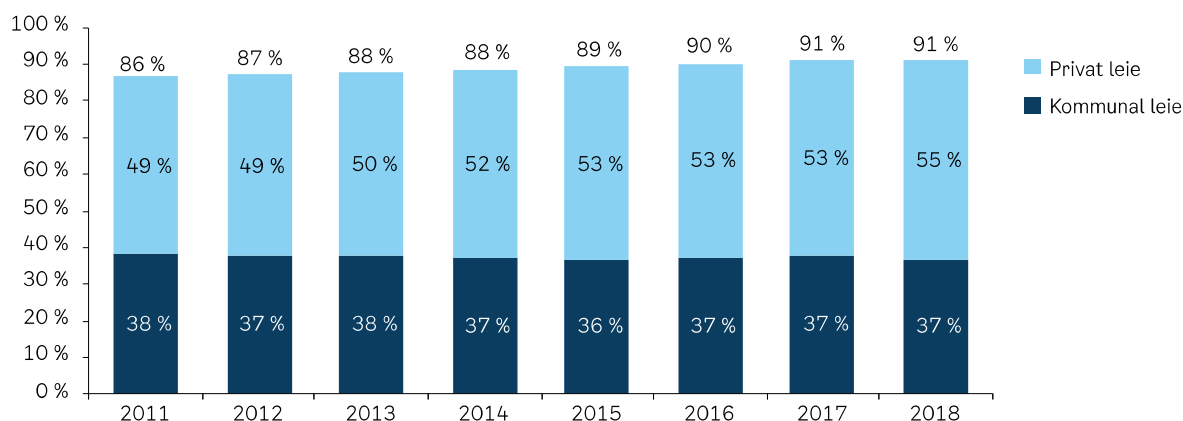
Figur 6 viser at leieandelen har vært høy blant bostøttemottakerne i hele perioden, men også at leieandelen har økt. Dette er ikke overaskende da bostøtten er ment å treffe de mest vanskeligstilte

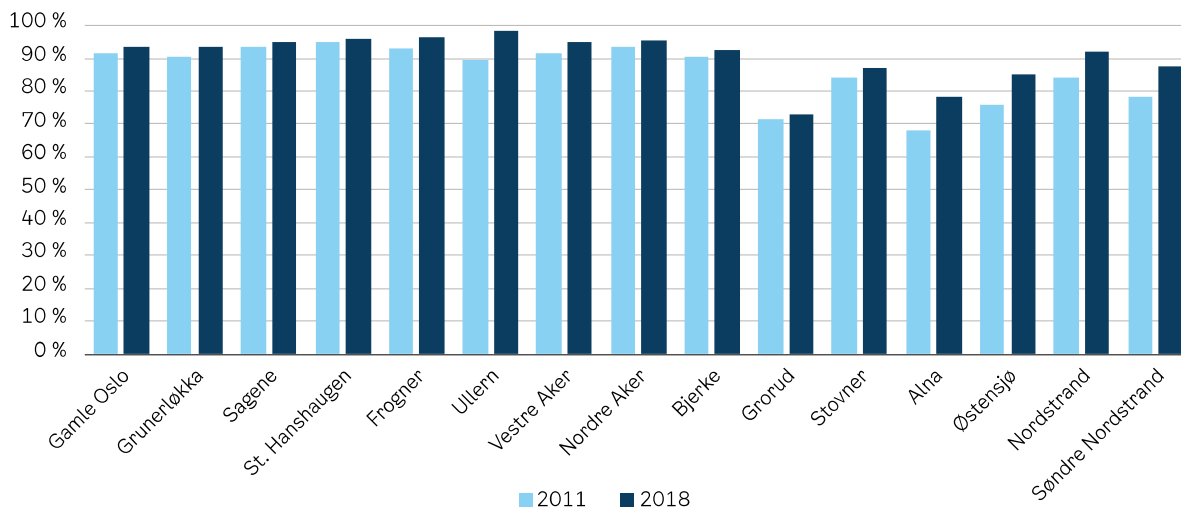
⁵ Brukergruppene ble endret 1.1.2017 og tall fra to av brukergruppene er ikke sammenlignbare før og etter denne endringen. Hvilke endringer som ble gjort, og hvilke inntektstyper som faller inn under hvilke brukergrupper finnes det en oversikt over her: http://biblioteket.husbanken.no/arkiv/dok/Statistikk/Maanedsstatistikken_for_januar_2017.pdf

og de med lavest inntekt, men den viser også at muligheten for å bruke bostøtte som virkemiddel for å få flere husstander over i eid bolig, er meget begrenset. Figur 6 viser også utviklingen i fordelingen mellom privat og kommunal leie blant bostøttemottakerne. I januar 2011 var det totalt 15 505 husstander som mottok bostøtte og leide bolig, av disse var det 6 937 (45 %) som leide en kommunalt disponert utleiebolig. Åtte år senere, i desember 2018, var det totalt 14 911 av husstandene som mottok bostøtte som leide bolig, herav 5 907 (40 %) husstander som leide kommunalt. Det har altså vært en økende andel bostøttemottakere som leier privat, mens andelen som leier kommunal bolig har sunket.

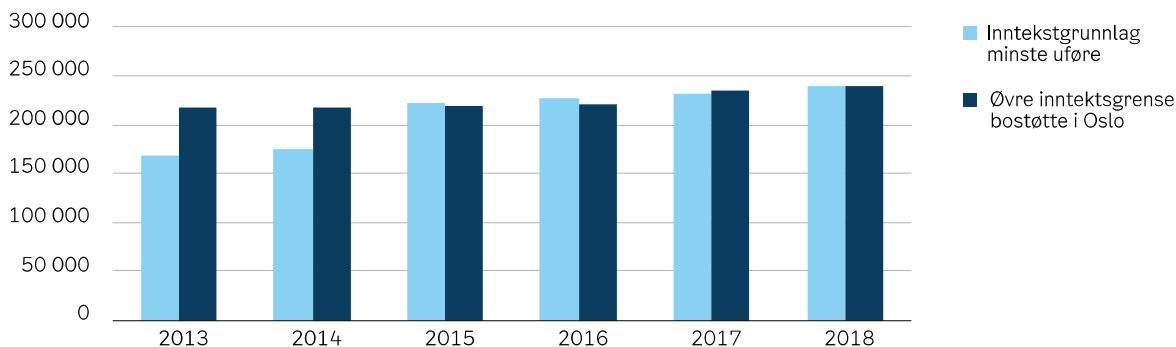
Figur 7 viser de bydelsvise leieandelene for bostøttemottakerne i henholdsvis 2011 og 2018. Den viser tydelig at andelen leiere i sentrumsbydelene, de vestlige bydelene og Bjerke og Nordstrand var over 90 prosent i 2018 og med unntak av Nordstrand var de også over 90 prosent i 2011. For de øvrige bydelene i Groruddalen og Søndre Nordstrand og Østensjø var andelen lavere enn 90 prosent. Lavest var den i bydelene Grorud og Alna. Bydelene med de laveste leieandelene er også de bydelene som har lavest boligpris, noe som understreker at bostøtten i Oslo ikke fungerer som et virkemiddel for vanskeligstilte som skal etablere seg som eiere, kanskje med unntak av i de bydelene hvor det er lavest boligpriser. Årsaken til at bostøtten i liten grad fungerer til dette formålet er at for å få lån til å kjøpe bolig i de fleste bydelene i Oslo, må en ha en vesentlig høyere inntekt enn inntektsgrensene i bostøtten, dette gjelder også for Husbankens startlansordning. Figuren viser også at leieandelen har økt for samtlige bydeler.

Figur 6. Andel mottakere av bostøtte fra Husbanken som leier bolig i Oslo. 2011–2018.

Figur 7. Bydelsvise leieandeler blant mottakere av bostøtte fra Husbanken. 2011 og 2018.

Kilde: Husbanken

Figur 8. Inntektsgrunnlag per år ved minste uføretrygd og øvre inntektsgrense per år for bostøtte fra Husbanken. 2013–2018.

Kilde: Husbanken og NAV

Oppsummering av utviklingen

Oppsummert så har antall mottakere og totalt utbetalt beløp til husstander i Oslo holdt seg nominelt stabilt i 8-årsperioden som det ses på i denne artikkelen, men det har vært en tydelig endring i hvilken type husstand som mottar bostøtte og i faste 2011-priser har det vært en reel nedgang på nesten 100 millioner kroner. I tillegg har antall månedlige mottakere gått ned med i gjennomsnitt ca 2 000 husstander i 2017 og 2018 sammenlignet med 2016. En stadig økende andel av mottakerne har ingen tilknytning til trygdesystemet og flere og flere av husstandene som mottar bostøtte i Oslo leier boligen. Leieandelen har alltid vært høy, men i 8-årsperioden har den vært stigende fra 86 prosent til 91 prosent. Videre i denne artikkelen skal årsakene til disse endringene drøftes, og det skal også

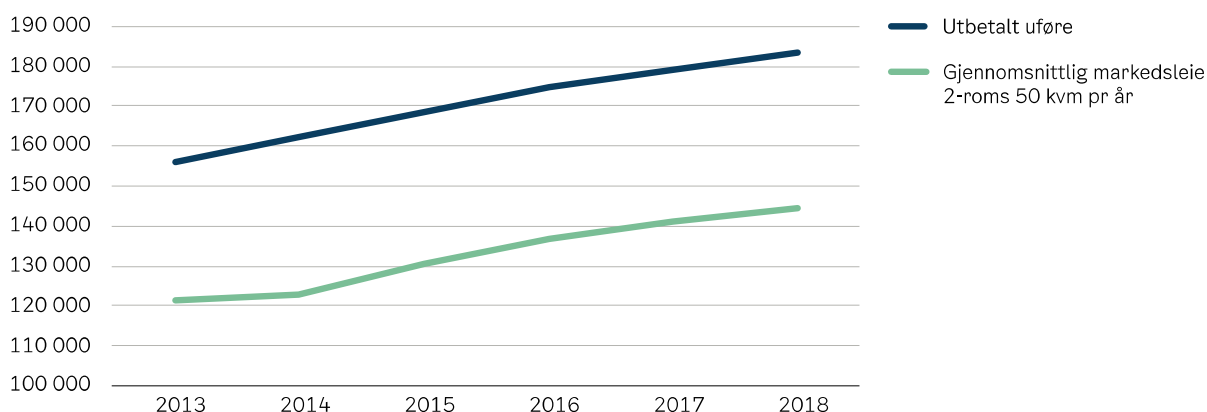
ses på boutgifter som bostøttmottakerne møter og i hvilken grad de fastsatte boutgiftstakene møter de reelle boutgiftene til mottakerne.

Uførepensjonister og boutgifter

Som figur 5 viste, har det blitt færre på varige trygdeytelser som mottar bostøtte i Oslo. Figur 8 viser utviklingen i minsteytelsen for uføretrygd og utvikling i øvre inntektsgrense for bostøtte i Oslo. Den viser at til og med 2014 lå ytelsen for uføre godt under øvre inntektsgrense for bostøtte. I 2015 ble det innført ny uføretrygd, og brutto stønad for uføre ble økt slik at de skulle kunne skattlegges som lønsmottakere. Statlig bostøtte baserer seg på brutto inntekt og satsene i bostøtten ble ikke justert som følge av endringen i brutto uførestønad. Det ble

Figur 9. Årlig inntekt etter skatt ved minste uføretrygd og gjennomsnittlig markedsleie av 2-roms på 50 kvm i Oslo (basert på priser per 4. kvartal). 2013–2018.

Kilde: Husbanken og NAV

innført en kompensasjonsordning⁶ for de uføre som var inne i ordningene i desember 2014. Den gjelder imidlertid kun for disse, og personer som har blitt uføre etter dette er ikke inkludert. Det har i realiteten medført at nye uføre ikke lenger kan motta statlig bostøtte i Oslo, til tross for at deres disponible inntekt etter skatt ikke har økt stort, mens leieprisene i Oslo har økt betydelig.

Figur 9 viser utviklingen i utbetalt minsteytelse for uføretrygd etter skatt og utviklingen i markedsleie for en to-roms på 50 kvm. Frem til 2014 fikk en uføretrygdet med minsteytelse en statlig bostøtte på ca. 2 000 kroner i måneden om de leide en bolig til markedsleie, dvs. en ekstra årsinntekt på 24 000 kroner. Etter 2015 har dette falt bort for de nye mottakerne og de har derfor en lavere disponibel inntekt etter at husleien er betalt.

Bostøtte og boutgifter

Bostøtten beregnes ut fra husstandens boutgifter og inntekt. Husstandens boutgifter blir trukket fra en egenandel hvor husstandens inntekt inngår. I til-

legg til egenandelen begrenses bostøtten av øvre grense for boutgift, og boutgifter som er over dette blir ikke inkludert i beregningen av bostøtten.

Boutgifter som overstiger 7 415 kroner blir ikke tatt med i utmålingen av bostøtte. Spesielt er det interessant å se på utviklingen i 2017 og 2018 fordi det er disse årene hvor takene har blitt justert med konsumprisindeks (KPI) for boutgifter. KPI for boutgifter er et snitt av utviklingen i boutgiftene i landet, den blir også vektet etter andelen som leier og andelen eiere i bostøttesystemet. Boutgifter utvikler seg ulikt i de ulike delene av landet og veksten i Oslo og Bærum har vært høyere enn veksten i resten av landet de siste årene.

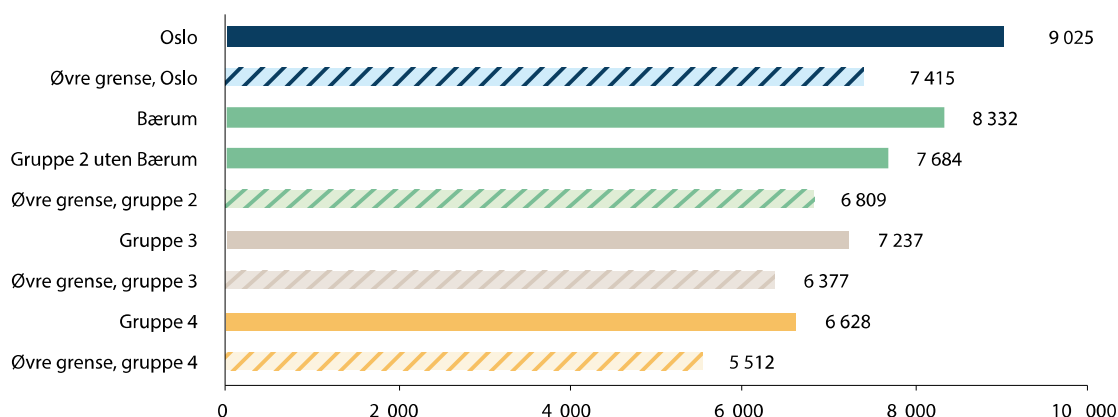
Figur 10 viser gjennomsnittlige boutgifter for Oslo og Bærum pluss gjennomsnittlige boutgifter i de tre øvrige kommunegruppene, samt boutgiftstaket. Gjennomsnittlige boutgifter for enslige bostøttemottakere i Oslo ligger over 20 prosent høyere enn taket for øvre boutgift. Selv om Oslo har den høyeste øvre boutgiften er den også den av kommunene, sammen med Bærum, som har størst gap mellom øvre

⁶ <https://www.husbanken.no/bostotte/overgangsordning-ufore/>

Tabell 5. Øvre grense for månedlige boutgifter for enslige fordelt på geografiske soner. 2018.

Kommunegruppe	Kommuner	Øvre boutgift per mnd.
Gruppe 1	Oslo	7 415
Gruppe 2	Bergen, Trondheim, Tromsø, Stavanger og Bærum	6 809
Gruppe 3	Kristiansand, Skedsmo, Frogn, Lørenskog, Oppegård, Asker, Nesodden, Sola og Sandnes	6 377
Gruppe 4	Øvrige kommuner	5 512

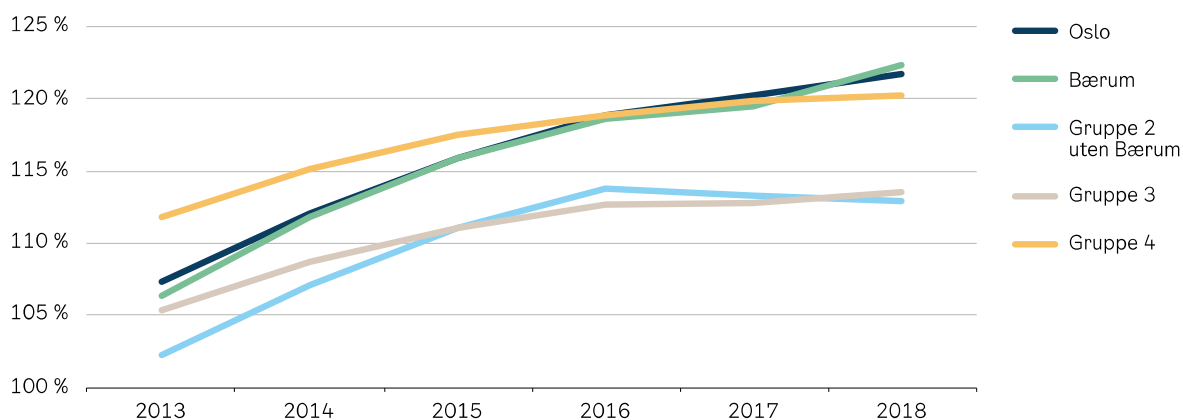
Figur 10. Gjennomsnittlige boutgifter per måned og øvre grense for boutgifter (skravert) etter kommunegruppe*. 2018.

* Gruppe 2: Bergen, Trondheim, Tromsø, Stavanger og Bærum
 Gruppe 3: Kristiansand, Skedsmo, Frogn, Lørenskog, Oppegård, Asker, Nesodden, Sola og Sandnes
 Gruppe 4: Øvrige kommuner

Kilde: Husbanken

Figur 11. Bostøttemottakeres faktiske boutgifter som prosent av øvre boutgiftsgrense per kommunegruppe*. 2013–2018

* Gruppe 2: Bergen, Trondheim, Tromsø, Stavanger og Bærum
 Gruppe 3: Kristiansand, Skedsmo, Frogn, Lørenskog, Oppegård, Asker, Nesodden, Sola og Sandnes
 Gruppe 4: Øvrige kommuner

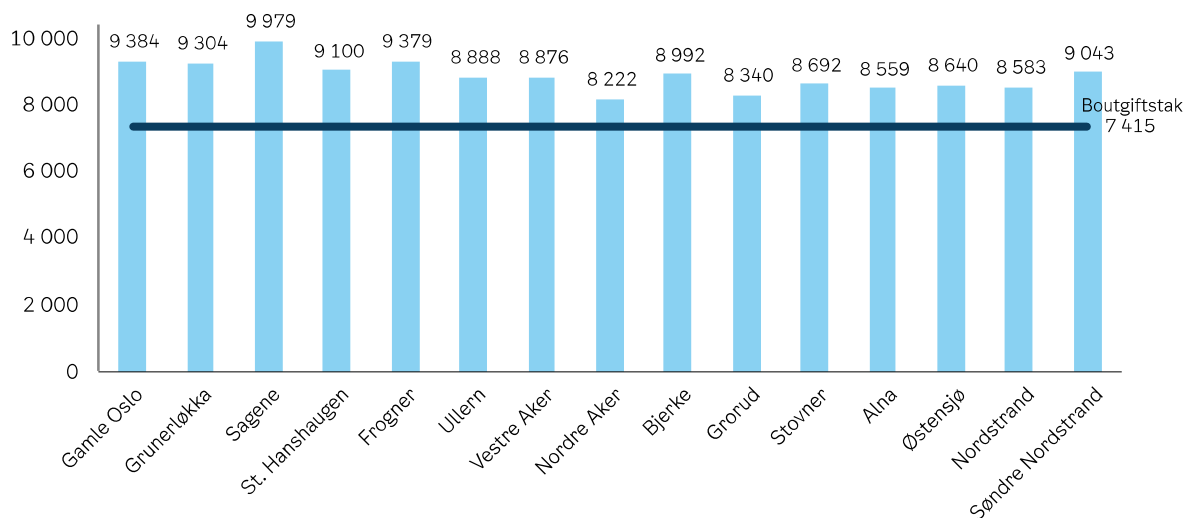
Kilde: Husbanken

boutgiftstak for en enslig og de faktisk reelle boutgiftene. Figur 11 illustrerer dette ytterligere.

Figur 11 legger de ulike øvre boutgiftsgrensene til grunn og sammenligner de med de gjennomsnittlige faktiske boutgiftene. Dersom øvre boutgift var lik gjennomsnittlige faktiske boutgifter ville figuren vist 100 prosent. Dette viser både hvor mye høyere boutgifter den gjennomsnittlige enslige husstanden faktisk betaler, og utviklingen de siste årene. Den viser tydelig at øvre boutgiftsgrense treffer dårlig

for alle kommuner og kommunegrupper, men spesielt dårlig i Oslo, Bærum og gruppe 4. Den høye boutgiftsveksten i Oslo og Bærum i 2017 og 2018 viser seg også i figur 11, hvor forskjellen mellom øvre boutgift og faktiske boutgifter flater ut for både kommunegruppe 3 og 4 mens den i gruppe 2, faktisk faller. Dette illustrerer både at øvre boutgiftsgrense i dag er betydelig lavere enn det bostøttehusstandene møter av faktiske boutgifter, og at indeksjusteringene i ordningen treffer pressområder som Oslo dårlig.

Figur 12. Gjennomsnittlige boutgifter per måned for enpersonshusstander fordelt på bydel. September 2018.

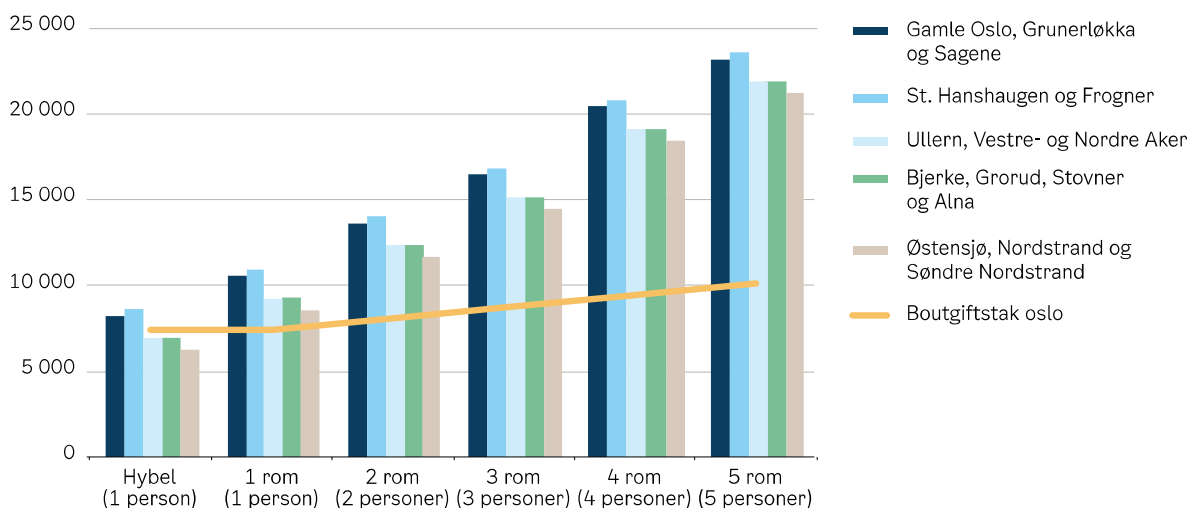

Kilde: Husbanken

Figur 12 viser de bydelsvise boutgiftene for enpersonshusstander i Oslo som mottok statlig bostøtte. Den viser at gjennomsnittlige boutgifter for enslige varierer fra 9 979 kroner i Bydel Sagene til 8 222 kroner i Bydel Nordre Aker. Høyest er boutgiftene for de enslige i sentrumsbydelene. Dette er også de bydelene hvor markedisleiene er høyest, og det er også i de bydelene hvor over 50 prosent av bostøttemottakerne bor. Også i bydelene Søndre Nordstrand og Bjerke er det høye boutgifter. Felles for alle bydelene er at de har gjennomsnittlige boutgifter som ligger godt over boutgiftstaket.

Figur 13 viser markedspris i de ulike prissonene i Oslo etter leilighetsstørrelse. Den viser også øvre boutgift etter størrelsen på husstanden. Den viser tydelig at jo større husstanden er desto lavere er øvre boutgift i forhold til leieprisen. For eksempel er boutgiftstaket for en fempersonshusstand i Oslo på 10 150 kroner, men den laveste gjennomsnittlige markedsprisen for en 5-roms leilighet er på 21 201 kroner. Det vil si at over halvparten av boutgiften for en husholdning på fem ikke blir medregnet i utmålingen av Husbankens bostøtte. Jo større husstanden er desto dårligere treffer øvre boutgift.

Figur 13. Månedlig markedsleie og øvre boutgiftstak etter ulike prissoner og husstandsstørrelse. Desember 2018

Kilde: Husbanken og Boligbygg